

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246120

MRG5180301 ดร.หทัยรัตน์ ทับพร

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ: การศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์
แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

โดย อาจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร

พฤษภาคม 2553

๐๐๐๒๕๑๑๖๗

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

246120

สัญญาเลข

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ: การศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์
แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ผู้วิจัย

อาจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกอ. และ สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

รูปแบบ Abstract (บทคัดย่อ)
(ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)

Project Code : MRG5180301

246120

(รหัสโครงการ)

Project Title : การศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์
แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

A STUDY OF AN ANALYSIS OF THE INCULCATION AWARENESS OF
DESIRED THAINESS AMONG THAI YOUTH IN THE CONTEXT OF
CONTEMPORARY THAI SOCIETY

(ชื่อโครงการ)

Investigator : อาจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ชื่อนักวิจัย) Hatairath Tubporn Faculty of Education Chulalongkorn University

E-mail Address : hatairathtp@hotmail.com

Project Period : 2 ปี

(ระยะเวลาโครงการ)

Abstract:

(บทคัดย่อ)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์(1)เพื่อวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน(2)เพื่อศึกษาบทบาทของการศึกษาที่มีต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน (3)เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การศึกษาเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเยาวชนไทยที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศในเขตกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาในเขตภูมิภาค 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยนเรศวร รวมทั้งคณาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศ ในเขตกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาในเขตภูมิภาค 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวร การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม และการเสนอแนวทางการจัดการศึกษาต่อผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า

1.นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยและเห็นว่าความเป็นไทยที่พึงประสงค์ที่ควรปลูกฝังแก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันมากที่สุด ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมาได้แก่ มีความกตัญญูรู้คุณ และซื่อสัตย์สุจริต

2.นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย โดยเริ่มตั้งแต่การอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว การจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะองค์กรสื่อสารมวลชน

3.นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่สำคัญ ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย การบูรณาการทางวัฒนธรรมในสังคม การประสานและพัฒนาความร่วมมือของครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน สังคม และองค์กรต่างๆทุกภาคส่วน รวมทั้งการพัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อรักษาและสืบทอดความเป็นไทยให้คงอยู่สืบไป

The present research aimed to examine the inculcation awareness of desired Thainess among Thai youth in the context of contemporary Thai society, explore the role of education in this regard, offer viable options on the arrangement of educational approaches for this particular purpose. Methodologies were documentary, quantitative and qualitative researches, while the data collection tool is questionnaires. They were distributed to Thai youth studying in 3 tertiary institutions of Thailand: Chulalongkorn University in Bangkok, Burapha and Naresuan Universities in the upcountry as well as to the faculty of those 3 universities. In addition, indepth interview, focus group discussion and delivering presentation on the arrangement of education approaches to experts were also used as data collection instrument. The results are:

1. Most of the students and teachers recognize the Thainess values and realize the appropriate Thainess characteristics. The Thainess characteristics which should be inculcated in Thai youth the most in the context of Thai society at present are: being devoted to the nation, religion and the king. Secondary placed values are: gratitude and honesty.

2. Most of the students and teachers realize that education takes an important part in implanting the Thainess, beginning with the teachings from family institution, classes provided by educational institutions, including, enhancing learning process from every part of the society, especially in mass-media institutions.

3. Most of the students and teachers recognize that the most important educational provision guidelines for inculcating the Thainess are: an indoctrination of Thainess to Thai youth so they will be aware of the Thainess values, a cultural integration in society, a co-operation and development of families, educational institutions, communities, society and organizations from every part of the society together with the development in learning process in order to preserve and pass the Thainess on forever.

Keywords : inculcation, Thainess, Thai youth, contemporary Thai society

(คำหลัก)

บทคัดย่อ

246120

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์(1)เพื่อวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน(2)เพื่อศึกษาบทบาทของการศึกษาที่มีต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน (3)เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การศึกษาเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเยาวชนไทยที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศในเขตกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาในเขตภูมิภาค 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพาและมหาวิทยาลัยนเรศวร รวมทั้งคณาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศ ในเขตกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาในเขตภูมิภาค 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวร การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม และการเสนอแนวทางการจัดการศึกษาต่อผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า

1.นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยและเห็นว่าเป็นไทยที่พึงประสงค์ที่ควรปลูกฝังแก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันมากที่สุด ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รองลงมาได้แก่ มีความกตัญญูรู้คุณ และซื่อสัตย์สุจริต

2.นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย โดยเริ่มตั้งแต่การอบรมสั่งสอนจากสถาบันครอบครัว การจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้จากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะองค์กรสื่อสารมวลชน

3.นิสิตและคณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่สำคัญ ได้แก่ การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชนให้ตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย การบูรณาการทางวัฒนธรรมในสังคม การประสานและพัฒนาความร่วมมือของครอบครัว สถาบันการศึกษา ชุมชน สังคม และองค์กรต่างๆทุกภาคส่วน รวมทั้งการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อรักษาและสืบทอดความเป็นไทยให้คงอยู่สืบไป

The present research aimed to examine the inculcation awareness of desired Thainess among Thai youth in the context of contemporary Thai society, explore the role of education in this regard, offered viable options on the arrangement of educational approaches for this particular purpose. Methodologies were documentary, quantitative and qualitative researches, while the data collection tool was questionnaires. They were distributed to Thai youth studying in 3 tertiary institutions of Thailand: Chulalongkorn University in Bangkok, Burapha and Naresuan Universities in the upcountry as well as to the faculty of those 3 universities. In addition, indepth interview, focus group discussion and delivering presentation on the arrangement of education approaches to experts were also used as data collection instrument. The results were:

1. Most of the students and teachers recognized the Thainess values and realized the appropriate Thainess characteristics. The Thainess characteristics which should be inculcated in Thai youth the most in the context of Thai society at present were: being devoted to the nation, religion and the king. Secondary placed values were: gratitude and honesty.

2. Most of the students and teachers realized that education takes an important part in implanting the Thainess, beginning with the teachings from family institution, classes provided by educational institutions, including, enhancing learning process from every part of the society, especially in mass-media institutions.

3. Most of the students and teachers recognized that the most important educational provision guidelines for inculcating the Thainess were: an indoctrination of Thainess to Thai youth so they would be aware of the Thainess values, a cultural integration in society, a co-operation and development of families, educational institutions, communities, society and organizations from every part of the society together with the development in learning process in order to preserve and pass the Thainess on forever.

1.1 ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านความสำคัญ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันดับ 2 ได้แก่ มีความกตัญญูรู้คุณ และอันดับ 3 ได้แก่ ซื่อสัตย์สุจริต

ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านความสำคัญ พบว่า คณาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันดับ 2 ได้แก่ ซื่อสัตย์สุจริต และอันดับ 3 ได้แก่ มีความกตัญญูรู้คุณ

ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันดับ 2 ได้แก่ มีความกตัญญูรู้คุณ และอันดับ 3 ได้แก่ มีเสรีภาพในการนับถือศาสนา

ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติ พบว่า คณาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันดับ 2 ได้แก่ ซื่อสัตย์สุจริต และอันดับ 3 ได้แก่ มีความกตัญญูรู้คุณ

1.2 จิตสำนึกในความเป็นไทย

จิตสำนึกในความเป็นไทย ด้านความสำคัญ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ภูมิใจในความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ เป็นผู้ที่หนึ่งที่ต้องการให้ความเป็นไทยคงอยู่ต่อไป อันดับ 3 ได้แก่ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของความเป็นไทย

จิตสำนึกในความเป็นไทย ด้านความสำคัญ พบว่า คณาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ภูมิใจในความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ คิดว่าการรักษา ปลูกฝัง และสืบทอดความเป็นไทย เป็นหน้าที่ของคนไทย อันดับ 3 ได้แก่ เป็นผู้ที่หนึ่งที่ต้องการให้ความเป็นไทยคงอยู่ต่อไป

จิตสำนึกในความเป็นไทย ด้านการปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ภูมิใจในความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ เป็นผู้ที่หนึ่งที่ต้องการให้ความเป็นไทยคงอยู่ต่อไป อันดับ 3 ได้แก่ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของความเป็นไทย

จิตสำนึกในความเป็นไทย ด้านการปฏิบัติ พบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบันให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ภูมิใจในความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ เป็นผู้ที่ต้องการให้ความเป็นไทยคงอยู่ต่อไป อันดับ 3 ได้แก่ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของความเป็นไทย

1.3 การรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย

การรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านความสำคัญ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบันให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ที่บ้านมีสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันดับ 2 ได้แก่ มีนิสัยโอบอ้อมอารี ประณีประนอม และ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ อันดับ 3 ได้แก่ สนับสนุนการมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวไทย

การรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านความสำคัญ พบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบันให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ สนับสนุนการมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวไทย อันดับ 2 ได้แก่ มีนิสัยโอบอ้อมอารี ประณีประนอม และ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ อันดับ 3 ได้แก่ ระมัดระวังในเรื่องการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

การรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านการปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบันให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ที่บ้านมีสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ธงชาติ พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันดับ 2 ได้แก่ สนับสนุนการมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวไทย อันดับ 3 ได้แก่ มีนิสัยโอบอ้อมอารี ประณีประนอม และ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ

การรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านการปฏิบัติ พบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบันให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ สนับสนุนการมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาของชาวไทย อันดับ 2 ได้แก่ แสดงตัวว่าเป็นคนไทยให้คนต่างชาติรับรู้ อันดับ 3 ได้แก่ มีนิสัยโอบอ้อมอารี ประณีประนอม และ ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ

1.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน ด้านความสำคัญพบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ พ่อแม่ ครอบครัวอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ ความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยของตัวเอง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน ด้านความสำคัญพบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ พ่อแม่ ครอบครัวอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ ความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยของตัวเอง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน ด้านการปฏิบัติพบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ พ่อแม่ ครอบครัวอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ ความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยของตัวเอง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน ด้านการปฏิบัติพบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครู-อาจารย์ในสถานศึกษาอบรมสั่งสอนและส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ พ่อแม่ ครอบครัวอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ ความสนใจและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยของตัวเอง

1.5 บทบาทของการศึกษาในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

บทบาทของการศึกษาในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านความสำคัญ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ ครอบครัวและสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรภาคประชาชน ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดแหล่งเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและเผยแพร่ความเป็นไทยให้มากขึ้น

บทบาทของการศึกษาในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านความสำคัญ พบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครอบครัวและสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย มารยาทไทย และวัฒนธรรมไทย อันดับ 2 ได้แก่ ครอบครัวและสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ ครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกความเป็นไทย

บทบาทของการศึกษาในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านการปฏิบัติ พบว่า นิสิตทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครอบครัวและสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ ครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกความเป็นไทย อันดับ 3 ได้แก่ สถานศึกษาเป็นแหล่งจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องความเป็นไทย

บทบาทของการศึกษาในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ด้านการปฏิบัติ พบว่า อาจารย์ทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 ได้แก่ ครอบครัวและสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าความเป็นไทย อันดับ 2 ได้แก่ ครอบครัวและสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย มารยาทไทย และวัฒนธรรมไทย อันดับ 3 ได้แก่ ครอบครัวเป็นแหล่งเรียนรู้และปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกความเป็นไทย

1.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์ ในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิตและอาจารย์ 3 สถาบัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการช่วยปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิตและอาจารย์ 3 สถาบัน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่ง

สำคัญและควรปฏิบัติมากที่สุด คือ ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง และแสดงให้เห็นความเป็นไทย ส่วนอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งสำคัญและควรปฏิบัติมากที่สุด คือ สอดแทรกในเนื้อหาการเรียนการสอนและให้นิสิตนักศึกษาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างบูรณาการ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิตและอาจารย์ 3 สถาบัน พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งสำคัญและควรปฏิบัติมากที่สุด คือ สนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมความเป็นไทย มีการดำเนินการและมาตรการสนับสนุนที่ชัดเจนและจริงจังอย่างต่อเนื่อง ส่วนอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งสำคัญและควรปฏิบัติมากที่สุด คือ กระตุ้นให้เยาวชนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นไทยผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม นิสิตและอาจารย์เกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

จากการศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มนิสิตและอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวร มีข้อมูลที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

2.1 ลักษณะและคุณค่าของความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ลักษณะของความเป็นไทย

- 1) กิริยามารยาทไทย
- 2) จิตใจและลักษณะนิสัยแบบไทย
- 3) ภาษาไทย
- 4) ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีไทย

ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

- 1) ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

บทสรุปผู้บริหาร

(Executive summary)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน” มีการดำเนินการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาบทบาทของการศึกษาที่มีต่อการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

วิธีวิจัย

ในการวิจัยมีขั้นตอนที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเอกสาร
2. การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ
4. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การสรุปและประมวลผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนิสิตและอาจารย์ 3 สถาบัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนิสิตและอาจารย์ 3 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวร สรุปได้ดังนี้

- 2) ความอ่อนน้อม ความกตัญญู
- 3) ภาษาไทย ภาษาประจำชาติ

คุณค่าของความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

- 1) เป็นเอกลักษณ์ของชาติ
- 2) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชาติ

2.2 วิธีการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ผู้ปลูกฝังและถ่ายทอดความรู้

- 1) สถาบันครอบครัว
- 2) สถาบันการศึกษา
- 3) สื่อมวลชน

2.3 วิธีการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

- 1) แทรกความรู้เกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นไทยในวิชาต่างๆ
- 2) จัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน
- 3) การรณรงค์ให้ร่วมมือส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน

2.4 ปัจจัยส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

- 1) ตัวเยาวชน
- 2) ทุกภาคส่วน ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน

สื่อมวลชน ฯลฯ

2.5 แนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบท

สังคมไทยปัจจุบัน

- 1) การร่วมมือของทุกภาคส่วน
- 2) การปฏิรูปสื่อ
- 3) การกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ

2.6 ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชนในบริบทสังคมปัจจุบันการตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทยและจิตสำนึกในความเป็นไทยที่ลดน้อยลง อีกทั้งครอบครัว และสถาบันอื่นๆ ในสังคมไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เท่าที่ควรเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความสำคัญและร่วมมือกันอย่างจริงจัง

3.ข้อเสนอแนะแนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า นิสิตและคณาจารย์ของนิสิตและอาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวรได้เสนอแนะแนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยไว้สรุปได้ว่า การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันต้องเริ่มต้นจากตัวเยาวชนเองที่จะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องความเป็นไทย พ่อแม่ครอบครัวจะต้องใส่ใจในการอบรมสั่งสอนตั้งแต่เยาว์วัย และเมื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาคณาจารย์ในสถานศึกษาจะต้องอบรมสั่งสอนเพิ่มพูนความรู้ และจัดกิจกรรมเสริมความรู้และประสบการณ์เรื่องความเป็นไทยแก่เด็กและเยาวชน ขณะเดียวกันทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะสื่อมวลชนควรตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นไทยและช่วยนำเสนอข้อมูลเนื้อหาความเป็นไทยผ่านรายการต่างๆ ในทุกช่องทาง ทั้งในส่วนของโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ รวมทั้งภาครัฐควรเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน

สรุปแนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน จิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์มีหลายประเด็น ดังนั้นมาตรการเชิงรุกเพื่อปลูกฝังสำนึกดังกล่าว ต้องเริ่มแต่วัยเด็ก ใช้หลัก “วินัยเริ่มที่บ้าน” ครอบครัวยุคใหม่ การให้ความร่วมมือจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สถานศึกษา เสริมสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ร่วมกันอย่างมีบูรณาการ ทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอน ที่ต้องเน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิยังให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ดังนี้

1. ควรให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลทุกเพศ ทุกอาชีพ ว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกัน เพราะต่างฝ่ายต่างคนต้องมีบทบาทหน้าที่ของตน มีศักยภาพของตนซึ่งมีผลไปยังศักยภาพของชุมชน เพราะถ้าทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ของตนเองต่อสิ่งแวดล้อมทั้งมหัพภาคแล้ว ก็จะมีจิตสำนึกที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและบ้านเกิดเมืองนอนของตน
2. เด็กและเยาวชนควรได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่อยู่รอบๆตัวเขา ด้วยการยอมรับวิถีชีวิตของพวกเขาและชุมชนที่เขาอยู่ ซึ่งวิธีการนี้เรียกว่า “มนุษย์สัมพันธ์มนุษย์” อย่างละเอียดอ่อน
3. เด็กและเยาวชนควรจะต้องรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมของตน และช่วยกันนำปัญหามาหารือกัน อภิปราย และร่วมกันคิดแก้ปัญหา
4. การสร้างจิตสำนึกด้วยการปลูกฝังประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรมที่ล้ำค่าอย่างลึกซึ้งและต่อเนื่องอย่างผู้มีความรู้ อย่างผู้สนใจใฝ่รู้ ทั้ง 2 ฝ่าย
5. การสร้างความภาคภูมิใจในแผ่นดินถิ่นเกิดของตนด้วยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นวัฒนธรรมท้องถิ่นจำนวนมาก
6. การสร้างคุณค่า แก่นแท้ ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ความรู้ให้ถูกต้อง และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่นได้
7. ต้องสอนให้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของ “ทรัพย์ในดิน สินในน้ำ” ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนว่า แตกต่างกับท้องถิ่นอื่นอย่างไร เพราะเหตุใดเราต้องอนุรักษ์และพัฒนาให้ยั่งยืนให้จงได้

8. การปลูกฝังต้องเปลี่ยนวิธีคิด วิธีสอน แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบทั้งหมด หลักสูตรฝึกวิชาชีพครูไทยควรได้รับการปฏิรูปใหม่ทั้งหมด

9. พัฒนาภาวะผู้นำทั้งผู้บริหาร ครู ที่จะเปลี่ยนต้นแบบใหม่ทั้งหมดด้วย สัปปุริสธรรม 7 ประการ อันได้แก่ เป็นผู้รู้จักเหตุ เป็นผู้รู้จักผล เป็นผู้รู้จักตน เป็นผู้รู้จักประมาณ เป็นผู้รู้จักกาล เป็นผู้รู้จักชุมชน เป็นผู้รู้จักบุคคล

10. เด็กและเยาวชนไทยต้องได้รับการอบรมให้รู้จักคิดอย่างวิเคราะห์ และมีเหตุผล ใช้หลัก โยนิโสมนสิการ เป็นหลักคิดที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนอย่างยิ่ง เพราะเด็กและเยาวชนไม่เคยได้รับการสอนให้มีความคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผล

สำหรับ แนวทางหรือมาตรการเชิงรุกในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน มีดังนี้

- 1)การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 2)การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยของเยาวชน
- 3)การสร้างเครือข่ายด้านการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย
- 4)การส่งเสริมศักยภาพองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและท้องถิ่นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์
- 5)การจัดทำฐานข้อมูลและสื่อสาธารณะในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่เป็นระบบ

นอกจากนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม เป็นต้น ควรทบทวนสาระกฎหมายบางมาตรา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนที่เป็นรูปธรรม สนับสนุนการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์ของหน่วยงานและภาคีเครือข่าย รวมทั้งกำหนดองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขึ้นมาเป็นกรณีพิเศษเพื่อเป็นหลักประกันในการเข้าถึง

การศึกษาตลอดชีวิตและได้รับการส่งเสริม การปลูกฝังจิตสำนึกอย่างเป็นรูปธรรมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชน โดยทั่วไปทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า แนวทางหรือมาตรการเชิงรุกในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์

แก่เยาวชนในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ประกอบด้วย 1)การจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนที่มีการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่ เยาวชน โดยผ่านการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ นั่นคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย 2)การบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติไทย สำนึกรักชาติ รักแผ่นดินถิ่นเกิด วิถีชีวิต ของความเป็นไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย มีความรับผิดชอบต่องาน ชุมชน และสังคม ผ่านการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบ และการศึกษตามอัธยาศัยเช่นกัน

การอภิปรายผล

คุณค่าของความเป็นไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

1. คุณค่าทางวัฒนธรรม

ในส่วนของผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เรื่องของการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่ เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องใส่ใจเป็นพิเศษ เนื่องจากปัจจุบันนี้กระแส วัฒนธรรมต่างชาติได้แพร่กระจายเข้ามาในหลายช่องทางตามความเจริญของเทคโนโลยีสมัยใหม่ หากทุก ฝ่ายยังเพิกเฉยหรือละเลยก็จะทำให้เยาวชนไทยซึมซับวัฒนธรรมต่างชาติเข้าไปโดยไม่รู้ตัวและในที่สุดก็จะ ทำให้หลงไปกับวัฒนธรรมต่างชาติจนมองไม่เห็นความงดงามและความดีงามของวัฒนธรรมไทย ดังนั้นจึง จำเป็นที่สถาบันหลักทั้งหลาย เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว พ่อแม่ต้องกระตุ้นให้เด็กใส่ใจในวัฒนธรรมไทย ที่มีค่าโดยเฉพาะในเรื่องกิริยามารยาท ความกตัญญูรู้คุณ เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ซึ่งสามารถฝึกฝนได้ตั้งแต่ เด็ก สถาบันการศึกษาก็ต้องช่วยสานต่อในการให้ความรู้และฝึกการปฏิบัติตนตามวิถีแห่งความเป็นไทย รวมทั้งสถาบันทางสังคมอื่นๆทั้งภาครัฐและเอกชนก็ต้องผลักดันให้เรื่องการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย เป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายต้องประสานความร่วมมือ โดยเฉพาะองค์กรสื่อซึ่งนับเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลต่อ

การรับข้อมูลข่าวสารของเยาวชนเป็นอันดับต้นๆต้องเร่งให้การสนับสนุนปรับปรุงการนำเสนอข้อมูล การผลิตรายการต่างๆ ให้ส่งเสริมเรื่องของความเป็นไทยให้มากขึ้นกว่าเดิม

2. คุณค่าทางสังคม

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ประชาชนในชาติมีความขัดแย้งทางความคิดค่อนข้างสูง ลักษณะนิสัย

แบบไทยที่มีความอ่อนน้อม นุ่มนวล อ่อนแอ อ่อนไหว โอบอ้อมอารีเริ่มหายไป กลายเป็นความก้าวร้าวรุนแรง ต่างมุ่งทำลายล้างกัน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หากทุกฝ่ายหันมาร่วมกันฟื้นฟูความเป็นไทย มีมิตรไมตรี สัมผัสสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ ความสงบสุขของสังคมไทยจะกลับคืนมาได้ ขณะเดียวกันผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนในการแสดงออกถึงความเป็นไทยทั้งในเรื่องความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การแสดงกิริยามารยาทต่อกันอย่างงดงามแบบไทย เพื่อเยาวชนไทยจะได้ประพฤติปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ดีงาม ไม่ทะเลาะวิวาท ไม่ใช้ความรุนแรงก้าวร้าวต่อกัน ดังที่พบเห็นในหมู่เยาวชนบางกลุ่มในปัจจุบัน

แนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน

ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน โดยสรุป ดังนี้

1. การปลูกฝังจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการรณรงค์ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง

ให้ช่วยกันอบรมสั่งสอนและปลูกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่าของความเป็นไทยโดยเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว บิดามารดา ปู่ย่าตายาย พี่ป้าน้าอา ทำกิจกรรมต่างๆ ที่แสดงความเป็นไทยร่วมกัน ทั้งในเรื่องการทำบุญในวิถีปฏิบัติตั้งแต่แรกเกิดจนถึงแก่กรรมตามประเพณี การทำบุญตักบาตรเป็นประจำ การแสดงความสำนึกรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความกตัญญูต่ออนุพการี การแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ การประพฤติปฏิบัติของบิดามารดา ต่อปู่ย่าตายาย ทั้งในชีวิตประจำวันและในวันสำคัญต่างๆ การแสดงความเอื้ออาทรต่อญาติ เพื่อนบ้าน และบุคคลอื่นๆ การแสดงออก การพูดจา กิริยามารยาทแบบไทย การร่วมกิจกรรมในชุมชน ในวันสำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ สิ่งสำคัญบิดามารดาต้องเป็นตัวอย่างอันดีในการสืบสานจิตสำนึกความเป็นไทย

2. จัดโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมนิตินักศึกษา อบรมและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย โดยครู อาจารย์ สถาบันการศึกษาควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่สนับสนุน ส่งเสริมความเป็นไทย เช่น ค่ายวัฒนธรรม ชมรมดนตรีและนาฏศิลป์ไทย กิจกรรมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กิจกรรมวันสำคัญทางประเพณี โดยเฉพาะประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูกตเวที (เช่น ประเพณีวันสงกรานต์) ที่ไม่มุ่งเน้นความรื่นเริงแต่เน้นการแสดงความกตัญญูแก่ผู้อาวุโส) โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นไทยในโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นไทย

3. จัดการประชุมปฏิบัติการร่วมระหว่างครูและนิตินักศึกษา เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับเยาวชนกับความเป็นไทย และร่วมกันหามาตรการในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมมาตรการนั้น โดยทันที

4. เพิ่มรายวิชา “ความเป็นไทย” ในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาทุกระดับ สอนโดยครูอาจารย์ และวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อสืบสานความเป็นไทย โดยเปิดเป็นรายวิชาบังคับด้วยจะยิ่งดี หรือถ้าจัดเป็นวิชาเลือกก็ควรเป็นวิชาที่ได้รับการแนะนำให้เรียน (Highly recommended) อาจสอดแทรกความรู้และบูรณาการเข้าไปในวิชาต่างๆ โดยเฉพาะในวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และศิลปศึกษา

5. จัดโครงการ “ยู่ทูตความเป็นไทย” เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนไทยภูมิใจในความเป็นไทยและเห็นคุณค่าในความเป็นไทย รวมทั้งประวัติศาสตร์ที่มาของคนไทย

6. จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมชุมชนเพิ่มขึ้น ภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันผลักดันให้มีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ให้มีแหล่งเรียนรู้อยู่ในท้องถิ่นใกล้ตัว ในชุมชน และให้เยาวชนเข้ามาศึกษาได้ง่ายขึ้น

7. ประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชนทุกแขนง ภาครัฐต้องประสานความร่วมมือกับสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ให้ช่วยเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นไทยแก่เยาวชนให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทย และเลือกเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ ถูกต้องให้มากที่สุด รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ผลิตให้กวัดขันในการนำเสนอข้อมูล เลือกรายการที่ดีมีประโยชน์ และส่งเสริมความเป็นไทยมาเผยแพร่

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ความเป็นไทยสายใยแห่งความสมานฉันท์

ในอดีตที่ผ่านมาชาวไทยทุกคนในประเทศไทยสามารถอยู่ร่วมกับชนทุกหมู่เหล่าที่แตกต่างกัน ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมได้ ด้วยลักษณะนิสัยที่เป็นคุณลักษณะที่ดีของคนไทย อาทิ ซื่อสัตย์ กตัญญู รู้รักสามัคคี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักการประนีประนอม อยู่ร่วมกับคนชาติอื่น ศาสนาอื่นได้ และยอมรับวัฒนธรรมของชาติอื่น ลักษณะนิสัยดังกล่าวจึงเป็นลักษณะนิสัยที่บ่งบอกความเป็นไทยอันติดอยู่ในจิตสำนึกของคนไทยส่วนใหญ่ คุณลักษณะไทยที่ดีดังกล่าวจึงทำให้คนไทยสามารถดำเนินชีวิตอยู่ท่ามกลางสังคมที่หลากหลาย สังคมพหุวัฒนธรรม ที่ประกอบด้วยผู้คนที่หลากหลายเชื้อชาติ หลากหลายวัฒนธรรมได้ โดยไม่เกิดความขัดแย้ง ขณะเดียวกันเมื่อได้เห็นวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ในที่สุดคนไทยก็เลือกที่จะคงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงามให้คงอยู่ ขณะเดียวกันก็เลือกที่จะรับวัฒนธรรมที่ดีของชนชาติอื่นมาบูรณาการ เพื่อประโยชน์ของชาวไทย และเพื่อสืบทอดความเป็นไทยแก่ลูกหลานไทยให้คงอยู่สืบไป

ความเป็นไทยจึงนับเป็นเสมือนสายใยเชื่อมโยงความสมานฉันท์ ความผูกพันของชาวไทย

ท่ามกลางกระแสสังคมและวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา รวมทั้งสถานการณ์ความขัดแย้ง ความแตกต่างทางความคิดทางสังคมการเมืองของคนในชาติ ทุกภาคส่วนของสังคมควรเปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส นำเยาวชนไทยทุกคนให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของความเป็นไทย และพร้อมใจกันกลับมาสร้างจิตสำนึก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ความสมัครสมานสามัคคี เอื้ออาทร มีไมตรีจิต อันเป็นคุณลักษณะอันบ่งบอกถึงความเป็นไทยที่ยากจะหาได้ในชนชาติอื่นให้กลับคืนมาดังเดิม เพื่อรักษาความเป็นไทยที่พึงประสงค์ให้คงอยู่ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน รวมทั้งเพื่อรักษาความสมานฉันท์ในหมู่คนไทยทุกเชื้อชาติ ศาสนา อันจะนำพาสันติสุขมาสู่ประเทศไทยของเรา

จิตสำนึกความเป็นไทย จึงเป็นสิ่งที่พวกเราชาวไทยทุกคนควรตระหนักที่จะร่วมมือร่วมใจกันปลูกฝังแก่เยาวชนไทยท่ามกลางบริบทในสังคมไทยที่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพการณ์ของกระแสวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างไม่สามารถปิดกั้นได้ แต่จะอย่างไรที่จะให้เยาวชนไทยเลือกรับสิ่งดีมาประยุกต์ใช้กับวัฒนธรรมไทยที่มีอยู่แต่เดิม รวมทั้งในสภาวะวิกฤติการณ์ทางการเมืองการยึดโยงดวงใจของ

ชาวไทยทั้งชาติด้วยการรักษาความเป็นไทยให้คงอยู่จึงน่าจะเป็นสิ่งที่ชาวไทยทุกคนให้ความสำคัญและ
ร่วมกันปลูกฝังจิตสำนึกนี้แก่ลูกหลานไทย ดังคำกล่าวที่ว่า “ธงชาติและเพลงชาติไทย เป็นเอกลักษณ์ของ
ความเป็นไทย” เราจึงต้องรักและหวงแหนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักษาไว้ให้คงอยู่สืบไป
ดังคำประพันธ์ที่ว่า

คำนำ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ฉบับนี้เกิดขึ้นและสำเร็จลงได้ด้วยจิตสำนึกในความเป็นไทยของผู้วิจัยที่จะร่วมปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยแก่เยาวชน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา นักวิจัยที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำอย่างดียิ่ง รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวรทุกท่านรวมทั้งนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวรทุกคนที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่มีค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่กรุณามอบทุนสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยทุกท่านที่ช่วยประสานการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	5
5. วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. แนวคิดเกี่ยวกับจิตสำนึก.....	8
1.1 ความหมายของจิตสำนึก.....	8
1.2 กระบวนการเกิดจิตสำนึก.....	14
2. แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นไทย.....	17
2.1 ความหมายและลักษณะของความเป็นไทย.....	17
2.2 จิตสำนึกความเป็นไทย.....	21
2.3 ความเป็นไทยที่พึงประสงค์.....	22
3. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีคุณค่า.....	41
3.1 ความหมายของคุณค่า.....	41
3.2 ประเภทของคุณค่า.....	41
4. แนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชน.....	45
4.1 ความหมายและความสำคัญของการศึกษา.....	45
4.2 รูปแบบของการจัดการศึกษา.....	50
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
4.1 งานวิจัยในประเทศ.....	52
4.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56

1. การศึกษาวิจัยเอกสาร.....	56
2. การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ.....	56
3. การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ.....	57
4. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	57
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
6. การสรุปและประมวลผล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิต 3 สถาบัน.....	59
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของอาจารย์ 3 สถาบัน.....	78
3. สรุปข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังจิตสำนึก ความเป็นไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิตและอาจารย์ 3 สถาบัน.....	97
4. การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทย ปัจจุบัน.....	106
5. ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน.....	141
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	150
ผลการวิจัย.....	150
การอภิปรายผล.....	162
ข้อเสนอแนะ.....	165
รายการอ้างอิง.....	168
ภาคผนวก.....	173
ภาคผนวก ก	174
ภาคผนวก ข	195

สารบัญตาราง

หน้า

[illegible]

ตารางที่ 14	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์ ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติ.....	85
ตารางที่ 15	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับการรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็น ไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านความสำคัญ.....	87
ตารางที่ 16	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับการรักษาและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็น ไทยที่พึงประสงค์ในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติ.....	89
ตารางที่ 17	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝัง จิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านความสำคัญ.....	91
ตารางที่ 18	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปลูกฝัง จิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติ.....	92
ตารางที่ 19	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาในการปลูกฝัง จิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านความสำคัญ.....	93
ตารางที่ 20	ความคิดเห็นของอาจารย์ 3 สถาบันเกี่ยวกับบทบาทของการศึกษาในการปลูกฝัง จิตสำนึกความเป็นไทยที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบัน ด้านการปฏิบัติ.....	95
ตารางที่ 21	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการช่วยปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึง ประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิต 3 สถาบัน.....	97
ตารางที่ 22	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของนิสิต 3 สถาบัน.....	98
ตารางที่ 23	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการช่วยปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทยที่พึง ประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของอาจารย์ 3 สถาบัน.....	99
ตารางที่ 24	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ที่พึงประสงค์แก่เยาวชนไทยในบริบทสังคมไทยปัจจุบันของอาจารย์ 3 สถาบัน.....	100